

VANN I LOKALT OG GLOBALT PERSPEKTIV

Oppgavebeskrivelse:

”Miljøproblematikk i Ilene Våtmarksområde”

Gruppemedlemmer:

**Johanne Bakkehaug, Anette Høseth, Line Kristin Johnsen,
Lotte Jeanette Johnsen og Charlotte Vindheim.**

Klasse: 3nab

Skole: Melsom Videregående skole

Sammendrag

Tønbergpakken er et byggeprosjekt i Tønsbergområdet. Det inneholder en rekke veiprosjekter, samt en tunnel. Dette prosjektet har skapt en rekke miljøproblemer for nærmiljøet, blant annet utslippet av tunnelvann i Kortenbekken. Utbyggingsprosjektet ligger nær et våtmarksområde kalt Ilene. Kortenbekken renner ut ved dette området, som dessuten er internasjonalt vernet ved Ramsarkonvensjonen. Dette våtmarksområdet inneholder sjeldne og spesielle arter. Statens Vegvesen ble anmeldt for og hatt forurenset Kortenbekken. Når de skulle starte og rense den, fant de også annet enn tunnelvann. De fant et tykt lag med oljesøl, en del søppel og annet. Statens Vegvesen og Mesta As ryddet opp i hele bekken.

INNHALDSFOLTEGNEELSE

1. Innledning	s. 1
<u>2. Faktadel</u>	s. 1 - 9
2.1 Tønsbergpakken	s. 1-2
2.1.1 Generelle utfordringer ved gjennomførelse av Tønbergpakken	s. 2
2.2 Ramsarkonvensjonen	s.2 -7
2.2.1 Tabell 1 Oversikt over Ramsarområder i Norge fram til 2002	s.3
2.2.2 De 14 nye Ramsarområdene	s.3
2.2.3 Ilene og Presterødkilen	s. 4
2.2.3.1 Siste nye oppdagede arter for Ilene	s. 4
2.2.4 Dyre og planteliv	s. 5 - 7
2.2.4.1 Plantelivet	s. 5 - 6
2.2.4.2 Fuglelivet	s. 6 - 7
2.2.4.2.1 Tabell 2: Tettheten av hekkende spurvefugl i forhold til støynivå i Ilene og Presterødkilen	s. 7
2.3 Kortenbekken	s. 8
2.3.1 Utslipp av tunnelvann til kortenbekken	s. 8
2.3.2 Oppryddingen av Kortenbekken	s. 8
<u>3. Konklusjon</u>	s 9
<u>4. Kilder</u>	s. 10
<u>5. Vedlegg</u>	
-Vedlegg1 Kart over Tønsberg, Utbygging Fase 1, Tønsbergpakken.	
-Vedlegg 2 Fylkesmannens brev til Statens Vegvesen.	

1. Innledning

Kortenbekken i Tønsberg er en bekk som renner ut og ved siden av Ilene våtmarksområde og naturreservat. Dette er et av Norges Ramsarområder. Vi har tatt for oss noen av problemene rundt dette området. Statens Vegvesen er tidligere blitt politianmeldt for å ha forurenset nettopp denne bekken, og Statens veivesen fikk en stor bot.

Figur 1: Kortenbekken

I konsekvensutredningen for Tønsbergpakken, står det skrevet noe som vi mener strider med hvordan miljøutfordringer har blitt prioritert:

”De nye trasealternativene ligger opp mot Ramsarområdene på Kjelle og Kilen. Dette er sårbare og følsomme våtmarksområder viktig for fuglelivet, på et internasjonalt nivå. Det er stor fokus på områdene, og det er uakseptabelt at veiutbyggingen skal kunne påvirke områdene negativt. Dette legger sterke føringer på Statens vegvesen Tønsbergpakken, og i forhold til forurenset grunn i trasealternativene i slike grensesnittsområder innebærer dette en utfordring i forhold til å håndtere utslipp gjennom hele anleggsperioden. Denne undersøkelsen har ikke berørt eller påvirket disse områdene.” Vi mener ikke det Statens Vegvesen har gjort er en bærekraftig forvaltning av våtmarksområder. Nå går stadig sjeldne områder tapt. Dette er grunnet at selskaper og personer vil tjene mest mulig penger og gjøre arbeid mest effektivt uten å la mye gå til spille for miljøet. I denne oppgaven viser vi en del om våtmarksområder og miljøproblematikk rundt det.

Vi har utført denne oppgaven ved å ta kontakt med kommune, fylkesmannen, ved bruk av internett, og ved besøk på anleggsområdet og hørt foredrag av Mesta As. Vi har planlagt å

sende oppgaven til kommunen og fylkesmannen vedlagt et brev der vi formidler våre meninger og budskap. Vi vil prøve å ta kontakt med presse, Tønsberg blad, hvor vi vil prøve å få laget mer presse på saken. Noe og statistikk vil vise tall fra Presterødskilen. Det er et våtmarksområde i Tønsberg liknede Ilene som vi ikke har tatt for oss. Vi må dessuten takke Gunnar Kleven fra Fylkesmannens kontor for god hjelp, og Mesta As for at vi fikk komme på besøk.

Figur 2: Vi besøkte Mesta As og fikk se arbeidet i Frodeåsen,

2. Faktadel

2.1 Tønsbergpakken

Tønsbergpakken i Tønsbergområdet er et samarbeidsprosjekt mellom kommunene Tønsberg, Nøtterøy og Tjøme. Dette prosjektet omfatter bygging av vei på rundt 3,5 km, og av det skal 1,9 km gå i en tunnel gjennom Frodeåsen. Frodeåsen ligger like ved våtmarksområdet Ilene.

Figur 3: Kart over fase 1

Tønsbergpakken inneholder to faser.

Fase 1 er utbygging av ringveg nord fra Kjelle til Kilen, gang og sykkelveg fra Kjøpmannskjær

til Kilen. (se vedlegg 1) Fase to blir ikke gjennomført, grunnet folkeavstemning der et stort flertall av innbyggerne stemte nei. Denne utbyggingsfasen ville rommet ny

Nøtterøyforbindelse, trafikkløsning for Teie- og Presterødområdet og ny trafikkløsning for Tønsberg sentrum samt tiltak for kollektivtrafikken.

Ringveg Nord skal avlaste veier i Tønsberg sentrum og lokalveiene i Slagendalen. Slagentagen er et stort industrifelt, og all transport av farlig stoff vil bli fraktet utenom Tønsberg sentrum. Den nye veien regnes at vil få ca 12000 kjøretøy pr. døgn ved åpningen i 2007. Tønsbergpakken er et prosjekt på 2,6 millioner som blir finansiert gjennom fem prosent statstøtte og 95 prosent bompengeneinnkreving. Det er Mesta As som har fått jobben og ansvaret for Tønsbergpakken. Det kan vanligvis være 250 mennesker på jobb.

2.1.1 Generelle utfordringer ved gjennomførelse av tønbergpakken

- Korte frister, tid kreves for å tilpasse seg etter miljøkrav.
- Mange aktører- det er vanskelig å koordinere alt.

Misforståelser kan føre til glipp.

- Tunnelen skal krysse under vestfoldbanen, vanskelig å få til.
- Ligger på et kvikkleireområde, dermed er det stor fare for flom.
- Strengt krav til lekkasje.
- En gammel drikkevannkilde, Kjelleolla, kommer ut av frodesåsen, er en viktig vannkilde.
- Nabo til boligområde
- Nabo til naturreservat, Ilene, et ramsarområde.

Figur 4: Arbeidet skjer nær ramsarområdet.

Tønsbergpakka skal avlaste Tønsberg sentrum mot biltrafikk, og lokalveiene i Slagendalen. Transport av farlig gods fra industriområdet på Slagendalen blir heller fraktet gjennom tunnelen enn gjennom Tønsberg sentrum

2.2 Ramsarkonvensjonen

I en by med navnet Ramsar som ligger i Iran ble det undertegnet en konvensjon kalt Ramsarkonvensjonen, og ble undertegnet i 1971. Dette er en konvensjon som sier noe om hvor viktig våtmark er både lokalt, nasjonalt og internasjonalt, spesielt som leveområder for vann- og vadefugl. Når denne konvensjonen kom i gang, startet arbeidet med vern av våtmark internasjonalt. Norge undertegnet ikke før i 1974. Til sammen er det 123 land som har skrevet under avtalen, og vi har internasjonalt vern av 1038 våtmarksområder. Konvensjonen har ingen spesielle retningslinjer. Om et ramsarområde blir ødelagt kan ikke landet bli anmeldt for brudd på Ramsarkonvensjonen. Det er også slik at hvert enkelt land vurderer selv om et område skal stå på listen eller om det skal tas ut. Derfor er det viktig med god forvaltning og vern hos hvert enkelt land for å ta vare på disse områdene.

Konvensjonen har hatt en plan fra 1997 til 2002 og konsentrert seg om noen områder som har hatt stor betydning for vern av truede arter:

- Land rådes til å en nasjonal strategi for vern og forvaltning av biologisk mangfold.
- Landene rådes også til å øke fokuset på all påvirkning og ansvar for vern og bærekraftig bruk av biologisk mangfold.
- Dessuten rådes landene til å sette våtmark høyere som en verdi gjennom økonomiske virkemidler.

Fig 5: Ilene er som andre Ramsarområder i Norge, allerede vernet.

- Ramsarkonvensjonen vil ha til at land som skriver under forplikter seg til å opprettholde det økologiske karakteren i ramsarområder.

Til august i 2002 fantes det 23 områder i Norge som vi regnet som Ramsarområder, men etter 2002 Er det kommet 14 nye Ramsarområder i Norge. I Norge er det sånn at våtmarksområder som allerede er vernet, er de eneste som kan bli et Ramsarområde. Norge har store områder med våtmark. Det er spesielt marine, grunne områder, men også områder ved myr g ferskvann

2.2.1 Tabell 1: Oversikt over Ramsarområder i Norge fram til 2002

Navn	fylke	Kommune
Øra	Østfold	Fredrikstad
Kurefjorden	Østfold	Råde,rygge
Nordre Øyeren	Akershus	Fet, Enebakk, Rælingen
Åkersvika	Hedemark	Hamar, Stange
Nordre Tyrifjorden våtmarkssystem	Buskerud	Ringerike
Ilene og Presterødkilen	Vestfold	Tønsberg
Møsvasstangen	Telemark	Vinje
Lista våtmarkssystem	Vest Agder	Farsund
Jæren våtmarkssystem	Rogaland	Klepp, Sola
Giske våtmarkssystem	Møre og Romsdal	Giske
Harøya våtmarkssystem	Møre og Romsdal	Sandøy
Sandblåst-/Gautadvåge	Møre og Romsdal	Fræna, Eide
Mellandsvågen	Møre og Romsdal	Aure
Ørlandet våtmarkssystem	Sør Trøndelag	Ørland
Froan	Sør Trøndelag	Frøya
Tautra og Svaet	Nord Trøndelag	Frosta
Stabburnes	Finnmark	Porsanger
Pasvik	Finnmark	Sør-Varanger
Forlandsøyene	Svalbard	
Dunøyane	Svalbard	
Kongsfjorden	Svalbard	
Isøyene	Svalbard	
Gåsøyene	Svalbard	

2.2.2 De 14 nye Ramsarområdene

Tanamunningen, Tana, Finnmark (32,6 km²)

Slettnes, Gamvik, Finnmark (12,0 km²)

Balsfjord våtmarkssystem, Troms. Området omfatter Kobbenvågen i Tromsø (11,6 km²) og Sørkjosleira i Balsfjord (7,5 km²)

Skogvoll, Andøy, Nordland (53,0 km²)

Karlsøyvær, Bodø, Nordland (50,0 km²)

Bliksvær, Bodø, Nordland (40,0 km²)

Øvre Forra i Levanger, Verdalen, Meråker, Stjørdal kommuner i Nord-Trøndelag (108,0 km²)

Trondheimsfjorden våtmarkssystem i Sør- og Nord-Trøndelag. Området omfatter Gaulosen i Melhus og Trondheim (1,9 km²), Eidsbotn i Levanger (2,3 km²), Rinnleiret i Levanger og Verdalen (2,0 km²) og Ørin i Verdalen (0,5 km²).

Havmyran, Hitra, Sør-Trøndelag (40,0 km²)

Fokstumyra, Dovre, Oppland (7,8 km²)

Hynna, Gausdal, Oppland (15,5 km²)

Dokkedeltaet, Søndre Land og Nordre Land, Oppland (3,7 km²)

Tufsingdeltaet, Os, Hedmark (8,8 km²)

Kvisleflået, Engerdal, Hedmark (33,0 km²)

2.2.3 Ilene og Presterødkilen

I Tønsberg er det to naturreservater som er av Norges mange Ramsarområder. Disse naturreservatene heter Ilene og Presterødkilen. Lenge har WWF bekymret seg for at Tønsbergpakken vil skade Ilene og Presterødkilen. Utbyggingen forgår veldig nær grensen til området. De har dessuten kritisert at det ikke er laget en konsekvensutredning av Tønsbergpakkens fase 1, som går ut på å bygge veikryss tett inntil Ilene naturreservat og en ny firefeltsvei langs vellebekken som er hovedferskvannskilde til Presterødkilen. På Ilene har Statens Vegvesen klart å tabbe seg ut to ganger bare i løpet av et halvt år:

1. Annleggsmaskiner kjørte innenfor grensen av området og ødela verdifull kantvegetasjon. Dette skjedde i juli 2004. En grøft ble gravd og det ble dumpet jord i reservatet. Fylkesmannen ga Vegvesenet en kraftig advarsel. WWF anmeldte dette til politiet.

2. Vegvesenet slapp ut forurenset tunnelvann til en av bekkene som renner ut i området. Dette inneholdt: steinslam, sementrester, olje og sprengstoffrester. Vegvesenet varslet ikke fylkesmannen i Vestfold eller andre om dette, selv om veivesenet innrømmer å ha kjent til dette utslippet. Dette ble politianmeldt av fylkesmannen i Vestfold og WWF.

Etter en henvendelse til fylkesmannen i Vestfold har WWF fått bekreftet at norske Ramsar - myndigheter (direktoratet for naturforvaltning) ikke har vært trukket inn i planprosessen for Tønsbergpakken. Fylkesmannens miljøvern avdeling har ikke sett behov i å involvere Ramsar-myndighetene formelt i arbeidet.

2.2.3.1 Siste nye oppdagede arter for Ilene:

Det oppdages stadig nye fuglearter på ilene. Blant annet:

Ørnvåk, oppdaget: 21.08.05

Teist, oppdaget: 25.06.05

Slangeørn, oppdaget: 24.05.04

Amerikakrikkand, oppdaget: 08.04.04

Silkehegre, oppdaget: 12.05.03

Svarthalsdykker, oppdaget: 01.05.03

Enghauk, oppdaget: 25.05.02

Fig 6: Det er vanskelig å tro at arbeidet med Tønsbergpakken ikke påvirker Ilene.

Fig 7: Ilene våtmarksreservat

Det er til sammen registrert ca 240 fuglearter på Ilene. Grunnen til mangfoldet er de store og sammenhengende gruntområdene som vises ved fjære sjø. Her kommer det næringsstoffer fra sjø, elv og bekker og tilsig, som fører til stor produksjon av alger, snegler, muslinger og andre næringsdyr.

Ilene inneholder områder med sump, fuktige enger, beiter og skog. Ilene og Presterødkilen utgjør et viktig rasteområde for svaner, ender og vadere under vår - og høsttrekket.

Presterødkilen ble vernet i 1969 og Ilene i 1981 - begge som naturreservat.

2.2.4 Dyre og planteliv

Grunnen til at WWF og fylkesmannen har anmeldt vegvesenet pga. Ilene, er at de har ødelagt området. Når de kjører rundt med gravemaskiner og gravet grøft og dumpet tre billass med masser innen for naturreservatet ødelegger de området. Ilene er en av Norges viktigste våtmarker, og fungerer da som rasteplasser og hekkeplass.

Ilene består av ett stort område med grunt vann. Dette stedet er fredet på grunn av dens mange planter og fugler, og siden det er ett våtmarksområde.

I grunnvannsområdet finnes det store forekomster av ålegras og tarmgrønske. Mens strandsonen på vestre Ilene er dominert av salturt som vokser på leireholdige strender, som regelmessig oversvømmes.

Totalt er det registrert ca 200 karplanter og 240 fuglearter på Ilene. Mye av grunnen er at det er ett stort sammenhengende grunt vannareal. Denne delen blottlegges ved fjære.

Næringsstoffer avsettes også her, slik at det blir en høy produksjon av alger, snegler, muslinger, og andre næringsdyr. Dette er altså et av de områdene i landet som har størst verneverdi.

Fig 8: Ilene våtmarksområde har et stort biologisk mangfold, og ligger nær oslofjorden.

2.2.4.1 Plantelivet

Som tidligere nevnt er Ilene ett område som har ett grunnvannsområde. Dette er laget av elveavsetninger og havavsetninger. I området finnes det store mengder av både ålegras og tarmgrønske. Dette er en viktig matkilde, spesielt for svaner, og kan brukes til husdyr.

Strandsonen er under stadig forandring, dette gjør at det bare er spesialister (arter som lever kun under spesielle miljøforhold) som kan leve her. Disse plantene møter lite motstand av andre planter, siden de er spesialister og finnes derfor i stort antall.

Vi kan også finne områder med salturt, disse vokser på leirholdige strender, som regelmessig oversvømmes av høyvann. Sammen med salturt, kan vi også finne saltsiv og rødsvingel, krypekvein og smalkjempe.

På steder uten direkte saltvannspåvirkning, finner vi fukt- og tørrvegetasjon. I fuktpartiene vokser mjødurte, enhumelblom og duskstarr. Mens på tørrpartiene finner vi hvitkløver, blåklokke, småengskall, gulaks, engrapp, engkvein, gulskolm, gresstjerneblom, dunkjempe, gulmaure, knoppurt og dunhavre.

Det er også registrert over 200 karplanter i området.

Det har begynt en gjengroing av planter i området, så det er viktig at blir gjort tiltak mot. Gror det igjen, er det ikke noe fordel for fuglene som beiter eller hekker her.

2.2.4.2 Fuglelivet

Grunntområdene er en stor fordel for fuglene. Når det kommer så mye næring inn, blir det en høy vekst av alger og lignende. Dette gjør at dette er et yppelig område for mange fugler. Ilene har størst betydning når det gjelder raste- og spiseplasser, dette under vår - og høsttrekk. Det er spesielt mye stokkand og krikand. Det er da ikke uvanelig å se flokker på bortimot tusen individer.

Av vadefugler er det mye av storspove og lappspove. Strandsnipe, rødstilk, og vipe, finnes både vår, sommer og høst.

Gluttsnipe, sotsnipe, brushane og grønnstilk kommer på høsttrekk.

Hekkefuglene på Ilene er gravand, stokkand, knoppsvane, tjeld og rødstilk. Hvor gravanda er spesiell for Ilene, den blir stadig oftere sett i området. Noen svaner overvintrer i området. Og om sommeren jakter Hegra i kanten av vannet.

Det er blitt utført noen undersøkelser i perioden april til juni, på hvilke fugleslag som er sett på ilene. Dette er noen av resultatene:

1. 640 kortnebbgås, 20 musvåk, 2 vandrefalk, 1 tårnfalk, 1 hønsehauk, 4 spurvehauk
2. 20 musvåk, 1 fjellvåk, 1 glente, 1 kjerrhauk sp, 2 vandrefalk, 2 hønsehauk, 5 spurvehauk, 50 ringgås ptS.
3. 10 musvåk, 1 1k sivhauk, 1 vandrefalk, 4 spurvehauk.
4. Fiskeørn 4, Glente 1, Vepsevåk 1, Musvåk 25, Sivhauk 4, Myrhauk 1, Spurvehauk 5, Vandrefalk 3, Tårnfalk 3, Dvergfalk 3.
5. 1 toppdykker, 2 vepsevåk
6. 9 sotsnipe, 6 storspove, 1 skogsnipe, 1 strandsnipe
7. 1 hvitkinngås, 1 tundralo, 23 sandlo, 4 myrsnipe, 1 storspove, 4 rødstilk.
8. 4 sandløper, 2 steinvender, 20 myrsnipe, 15 sandlo
9. 13 rødstilk, 3 gluttsnipe Gjennestadvannet: 2 spurvehauk, 500+ svaler
10. 5 musvåk, 2 fjellvåk Blixekilen: 1 hønsehauk, 1 dagpåfugløyve Essoskogen: spettmeis par med reir Gjennestadvannet: 1 musvåk, 2 spurvehauk

Ilene inneholder områder med sump, fuktige enger, beiter og skog. Ilene og Presterødkilen utgjør et viktig rasteområde for svaner, ender og vadere under vår - og høsttrekket.

Ilene inneholder:

- Viktig oppvekstområde for sjøørreten
- 260 fuglearter
- 41 rødlistearter
- Viktig hekkeområde
- Raste/beiteplass for trekkende gjess

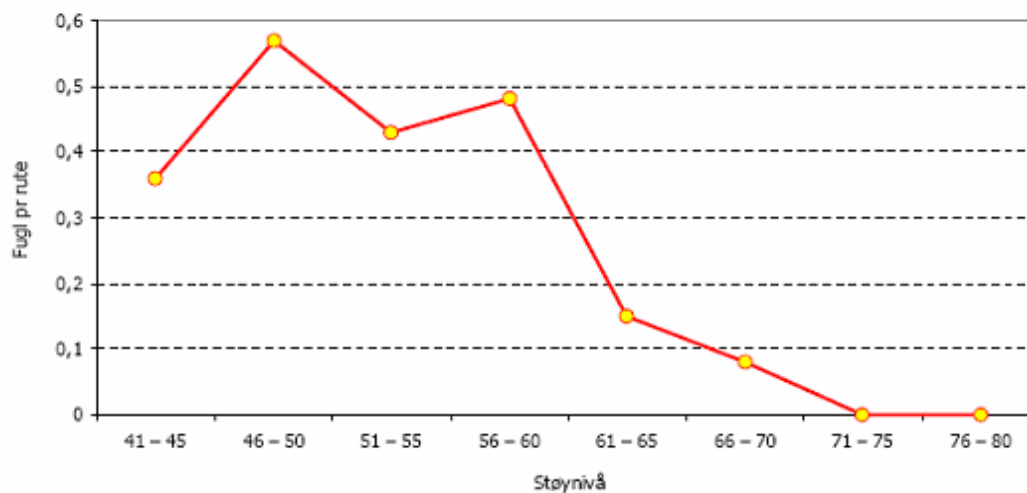
Fugler:

Det er forsket på hvordan fuglene har reagert i forhold til mye trafikkstøy, og det har da blitt mindre fugl i området.

Fig 9:Røddlistearten stjertand som stadig sees på Ilene

2.2.4.2.1 Tabell 2: Tettheten av hekkende spurvefugl i forhold til støynivå i Ilene og Presterødkilen.

På denne tabellen ser vi at jo høyere støynivået er, jo færre fugler finner vi i et våtmarksområde. Når det er store anleggsmaskiner som jobber med utbygging av vei på grensen til Ilene våtmarksområde, kommer det til å påvirke fuglelivet der.

2.3 Kortenbekken

2.3.1 Utslipp av tunnelvann til Kortenbekken.

Fig10: Tunnelvannet kom fra tunnelarbeidet i Frodeåsen.

Etter forurensede utslipp av tunnelvann til kortenbekken er statens vegvesen pålagt å fjerne de forurensede sedimentene i bekken. (se vedlegg 2) Statens vegvesen har innrømmet at utslippene som ble sluppet ut, kom fra anlegget. Mengden med mudder som skal fjernes er om lag 8 m³. Tunnelvannet fra tunnelanlegget ble i 2004 pumpet til ett overvannsystem som førte til kortenbekken. Det er utført analyser av forurensningene, kartlagt forurensningsgrad, utbredelse av sedimentert tunnelslam, og vurdert de biologiske konsekvensene for naturreservatet.

NIVA beskriver sedimentprøvene slik (Forkortet og forenklet):
“PH-verdiene var veldig høye (11,8-12,5) i sedimentene fra tunnelslammet. De fleste tungmetallene hadde konsentrasjoner som var ubetydelig eller moderat forurenset sediment i henhold til statens forurensningstilsyns kriterier. Noen prøver fra det gamle sedimentet var markert eller sterkt forurenset av kobber, krom og kvikksølv. Det var forholdsvis høye konsentrasjoner av olje både i det nye og det gamle sedimentet i kortenbekken. Det nye sedimentet var moderat forurenset av sum PAH 16 og forurenset av PAH forbindelsen B(a)P. Det gamle sedimentet i kortenbekken var sterkt forurenset av PAH og veldig sterkt forurenset av B(a)P. PCB og DDE + DDD ble funnet i enkeltprøver fra det gamle sedimentet. Sedimentet i kortenbekken veldig forurenset.”

2.3.2 Oppryddingen av Kortenbekken

Statens Vegvesen og Mesta As ryddet opp i Kortenbekken etter forurensingen. Da de ryddet opp etter tunnelvann - utslippet fant de store mengder med oljeforurenset grunn under den gamle bekkegrunnen. Dette var forurensing som de ikke hadde gjort, allikevel fjernet statens vegvesen oljeslammet også. Altså tok de hånd om forurensingen som andre hadde gjort.

Alt som ble fjernet ble lagt i en tett container. De brukte lette gravmaskiner og lemmer under belter til å fjerne sedimenterte masser. Det ble ikke funnet rør i bekken men det renner vann som man ikke vet kvaliteten på ut i bekken. Rett nedstrøms gangbrua er det en kum med et stort hull i siden, og det renner også vann av ukjent kvalitet ut i bekken. Det ble tatt prøver i vannet. De målte pH, og verdiene var veldig høye. Den lå på mellom 11,8 og 12,5 og det var det på alle de sedimentlagene som kom fra tunnelutslippet. De egentlige lagene i bekken hadde en pH verdi på 7,1 og 9,6. Konsentrasjonene av tungmetallene var forholdsvis lave for det meste. De har fortsatt ikke helt oversikt over volumet av steinstøv/slam fra tunnelen og gammel oljeforurenset masse.

Fylkesmannens miljøavdeling vil starte et prosjekt for å undersøke hva som kan være kilden til oljesølet i Kortenbekken. Når oppryddingsarbeidet var ferdig måtte Statens Vegvesen levere rapport over hva slags tiltak som ble utført og en dokumentasjon på at all forurensing er fjernet.

fig 11: opprydding i Kortenbekken

3. Konklusjon

Vei - og tunnelbygging er en stor utfordring for miljøet. Vi får mindre og mindre naturlige områder. Vi trenger naturlige områder for å ta vare på arter og det biologiske mangfoldet. Uten arter og biologisk mangfold klarer til og med ikke vi mennesker oss. Alle arter har en nytteverdi. Om vi utrydder en art, kan dette få konsekvenser for hele økosystemet det er en del av. Derfor er det viktig å verne gjenværende natur, spesielt de sjeldne og uberørte områdene. Det er her vi finner arter som også er sjeldne.

Våtmarksområder har spesiell vegetasjon og dyreliv. Den er en sjelden naturtype som blir mindre og mindre av for hver dag som går. Vi har mange våtmarksområder her i Norge. De blir spesielt truet av utbygging. Mange av dem er fredet internasjonalt gjennom Ramsarkonvensjonen. Det er spesielt viktig at vi tar godt hensyn til våtmarksområder. Når vi bygger ut veier og områder, er det viktig om utbyggingen er nær sårbare områder, så må det tas godt hensyn til med gode miljøplaner og – strategier. Det viktigste er selvfølgelig at det gjennomføres i praksis. Dette skjedde ikke med tunnelutbyggingen i Frodeåsen.

4. Kilder

Internett:

<http://no.wikipedia.org/>

<http://www.miljostatus.no/>

www.veivesen.no

<http://www.wwf.no/>

<http://home.no.net/andycecy/ilene.htm>

<http://www.sabima.no>

www.tb.no

www.fylkesmannen.no/vestfold

Litteratur:

- Brosjyre om Ringveg Nord utgitt av Statens Veivesen
- Konsekvensutredning for Tønsbergpakken, Fase 2
- Ringveg Nord, parsell Kjelle – Vellebekken
Analyser av sedimenter i nedre del av Kortenbekke
Miljøbasert tiltaksplan for nedre del av Kortenbekken. Statens veivesen.
- Utbredelse av forurensende sedimenter i Kortenbekken, Homannsbekken og Ilene etter tunnelutslipp fra tunnelarbeider. NIVA.
- Brosjyre: Ilene Naturreservat, Fylkesmannen i vestfold, Miljøvern avdelingen
- Foreløpig notat , utbredelse av forurensede sedimenter i kortenbekken, homannsbekken og ilene etter utslipp fra tunnelarbeider.NIVA

Vedlegg

Vedlegg1

Kart over Tønsberg, Utbygging Fase 1, Tønsbergpakken.

Vedlegg 2

Fylkesmannens brev til Statens Vegvesen.

Fylkesmannen i Vestfold

Statens vegvesen
Region sør
Serviceboks 723
4808 ARENDAL

Vår saksbehandler / telefon:
Lars Guren

Deres ref:
2004/18180-011

Vår referanse:
2004/3682
Arkivnr: 472

Vår dato:
19.01.2005

Utslipp til bekk ved Ilene naturreservat

Fylkesmannen har påvist forurensende utslipp til en bekk som drenerer til Homannsbekken og videre til Ramsarområdet Ilene naturreservat. Statens vegvesen (SVV) er pålagt undersøkelse og konsekvensvurdering av utslippet. Rapport fra uavhengig konsulent viser at forurensning har funnet sted, og at utslippet stammer fra tunneldriving. Fylkesmannen pålegger SVV å rydde opp i området, og at SVV gjennomgår sine rutiner for å unngå lignende episoder i det videre anleggsarbeidet. Fylkesmannen vurderer bruddet på forurensingsloven, verneforskriften for Ilene naturreservat og internkontrollforskriften for så alvorlig at forholdet anmeldes til politiet.

Bakgrunn

Ved befaring 06.01.05 av Statens vegvesen (SVV) sitt anleggsområde ved Kjelle, observerte Fylkesmannen rødlig slam i østre del av bekken som leder ut i Homannsbekken og Ilene naturreservat (heretter kalt "Kortenbekken").

På grunnlag av observasjonen i bekken, ba Fylkesmannen SVV stanse eventuelt utslipp fra anleggsområdet til bekken så raskt som mulig. Videre ble SVV bedt om å undersøke hva sedimentene besto av, og hvilken effekt dette hadde på bekken og området utenfor.

Undersøkelser og effekter

I brev fra SVV av 17.01.05 beskrives undersøkelsene av sedimenter i bekken, årsaken, tiltak SVV har utført, samt forslag til tiltaksplan. Brevet tar utgangspunkt i et notat fra Norsk institutt for vannforskning (NIVA) og Multiconsult datert 13.01.05

Av notatet framgår det at de avsatte sedimenter kommer fra tunnelanlegget. Prøvetakingen viser at en forhøyet pH og et høyere oljeinnhold i sedimentene er de mest klare konsekvensene av tilslammingen av "Kortenbekken". Videre heter det blant annet: "Alt vannlevende dyre- og planteliv på bekkestrekningen ned til Homannsbekken er med stor sikkerhet utryddet. Man må også regne med at tunnelvannet i denne perioden har medført svært dårlige forhold for dyrelivet videre ut i Homannsbekken. Partikkeltransporten har imidlertid vært stor og har trolig hatt effekter i de nærmeste områdene av Homannsbekken og Ilene."

Fylkesmannen i Vestfold
Telefon: 33 37 10 00
Telefaks: 33 37 12 70
E-post: postmottak@fmve.no
www.fylkesmannen.no/vestfold

Postadresse:
Postboks 2076
3103 Tønsberg

Besøksadresse:
Statens Park - Bygg A
Ant. Jenssensgt. 11
Telefon: 33 37 10 00

Konklusjon

Fylkesmannen er forurensningsmyndighet i forhold til utslipp til vann og forvalter fredningsforskriften etter naturvernloven for Ilene naturreservat. Fylkesmannen er tilsynsmyndighet for ytre miljø etter internkontrollforskriften.

Det har funnet sted et utslipp med høyt innhold av partikler og forurensning til "Kortenbekken" som renner ut i Ilene naturreservat. Utslipet skyldes en valgt løsning på en oppstått situasjon og ikke som følge av uhell. Utslipet er vurdert skadelig for organismer i bekken, og har dermed effekter inn mot Ilene naturreservat.

Statens vegvesen har ikke varslet Fylkesmannen eller andre om hendelsen, og heller ikke orientert ved befarings i etterkant av hendelsen. Når Fylkesmannen inviterer seg på befarings for å få orientering om vannhåndtering i anleggsområdet, og deretter selv observerer en forurensningssituasjon, er dette svært beklagelig.

Fylkesmannen i Vestfold ser svært alvorlig på forholdet, og ser seg nødt til å politianmelde forholdet.

Fylkesmannens vedtak

Statens vegvesen pålegges å lage en miljøbasert tiltaksplan for opprydding av forurensningen i det påvirkede området i "Kortenbekken" og ut i Homannsbekken/Ilene. Som del av dette arbeidet må utslippets omfang og virkning kartlegges. Tiltaksplanen skal fremlegges for Fylkesmannen snarest mulig og innen 26.01.05. Tiltaksplanen skal godkjennes av Fylkesmannen før opprydding kan starte. Dette vedtaket er i henhold til forurensningslovens § 51, og er et enkeltvedtak som kan påklages etter forvaltningslovens § 28.

Med hilsen

Mona Røkke
fylkesmann

Werner Olsen
fylkesmiljøvernssjef

Ved svar vennligst oppgi vår referanse 2004/3682/472

Kopi:
Direktoratet for naturforvaltning
Tønsberg kommune
Politiet
Statens Naturoppsyn
World Wildlife Fund
Norsk Ornitologisk forening
Naturvernforbundet i Vestfold
Vestfold fylkeskommune
Stamhuset Jarlsberg

Miljøoppfølging av Ringvei Nord

Når SVV nå planlegger og utfører anleggsarbeid i forbindelse med Tonsbergpakkens utbygging fase 1, Ringvei Nord, er miljømessige forhold ivaretatt av et miljøoppfølgingsprogram. SVV har hatt jevnlig kontakt med Fylkesmannen for å drøfte innholdet i og oppfølgingen av dette programmet. Hovedprinsippet for vannhåndtering i området er at alt vann fra tunneldriften skal føres via en oljeavskiller og slambasseng for det kobles til det kommunale avløpsnett for å unngå utslipp til Ilene. Forurenset vann skal ikke ledes til vassdrag.

Fylkesmannen har presisert for SVV at man har å gjøre med svært sårbare naturverdier rett utenfor anleggsområdet, og gjort det klart at Fylkesmannen vil ha en nulltoleranse for utslipp som kan skade Ramsarområdene. Det har vært spesielt fokus på at tunneldrift og faren for utslipp av forurenset vann. Høyt nitrogeninnhold i sprengstoffrester og høy pH i vannet pga tetningssement gir fare for dannelse av amoniakk, som har giftvirkning for vannlevende organismer i en resipient.

Påvisning av utslipp

SVV har i sitt brev av 17.01.05 forklart at de har kjent til en periode fra 1. til 10. desember 2004 da alt tunnelvannet ble pumpet inn på overvannsledning som endte mot fjorden. SVV har ikke varslet Fylkesmannen om dette under eller etter episoden. SVV orienterte heller ikke om dette under befaringen 06.01.05.

Brudd på forurensningsloven.

Notatet fra NIVA og Noteby av 13.01.05 slår fast at forurensning har funnet sted. Etter Lov 1981-03-13 nr 06: Lov om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven), § 7 er forurensning ulovlig.

Slik det er beskrevet i SVVs brev av 17.01.05, ble vann fra tunnelen pumpet inn på overvannsnett i stedet for det kommunale ledningsnett som leder til TAU. Det er handlet i strid med miljøoppfølgingsprogrammet SVV har lagt til grunn for å unngå forurensning.

Forholdet til Ilene naturreservat.

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63, jf. § 10 og §§21, 22, og 23, er Ilene naturreservat fredet ved kgl.res. av 2. oktober 1981. I fredningsforskriftens kapittel IV gjelder bl.a. følgende bestemmelser for reservatet:

”Pkt 2. Dyrelivet, herunder fuglenes reir og egg er fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelser.

Pkt 3. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturgitte forhold,utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler....”

Selv om den undersøkte delen av ”Kortenbekken” ligger på utsiden av reservatgrensen, fastslår NIVA/Noteby i sitt notat at partikkeltransporten har vært stor og har trolig hatt effekter i de nærmeste områdene av Homannsbekken og Ilene. Dette er arealer som ligger innenfor naturreservatet.

Internkontrollforskriften

Fylkesmannen finner at utslippet er et avvik i de krav til dokumenterte rutiner som fremgår av internkontrollforskriften fastsatt ved kgl res av 6. desember 1996, § 5, 2. ledd pkt. 6, 7 og 8.